

За результатами проведених у 2010 році перевірок виявлено 326 порушень вимог законодавства на ринку цінних паперів.

Протягом 2010 року спостерігалось суттєве збільшення перевірок, за результатами яких склалися акти про відсутність за місцезнаходженням та застосовувалася санкція за результатами розгляду таких справ у вигляді анулювання ліцензії.

У 2010 році в Комісії тривала робота щодо виявлення та постійного аналізу випадків коливання біржових курсів цінних паперів на фондових біржах.

Комісією проводився регулярний моніторинг акціонерних товариств щодо наявності випадків «подвійного» ведення систем реєстру та вживалися заходи щодо врегулювання проблемних ситуацій та унеможливлення виникнення в подальшому випадків, коли система реєстру акціонерних товариств ведеться двома або більше реєстраторами. Так, якщо на початок 2010 року кількість акціонерних товариств з наявністю факту подвійного ведення системи реєстру становила 19 товариств, то на кінець 2010 року кількість таких товариств скоротилася до 4.

Протягом 2010 року Комісія брала постійну участь у роботі аналітичної групи Міжвідомчої комісії з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, що діє при Кабінеті Міністрів України.

2.5. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Важливим напрямом діяльності Комісії у 2010 року залишалось удосконалення Національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму та підвищення ефективності її функціонування. Це обумовлено результатами III раунду оцінки України експертами Спеціального комітету експертів Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL), за результатами якої Україною були отримані конкретні рекомендації щодо усунення недоліків, виявлених за результатами оцінки.

Нормативно-правова та методична робота

Комісією, на виконання Плану заходів щодо виконання рекомендацій Спеціального комітету експертів Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL) та подальшої імплементації міжнародних стандартів у цій сфері, зокрема, 40 рекомендацій FATF і Директиви Європейського Парламенту та Ради 2005/60/ЄС від 26 жовтня 2005 року «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму», були розроблені зміни до законів, нормативно-правових актів щодо розширення повноважень Комісії (в частині нагляду за іноземними філіями українських професійних учасників фондового ринку, віднесення правопорушень з маніпулювання на фондовому ринку до предикатних злочинів, удосконалення контрольної діяльності та організації фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів та організації професійної підготовки фахівців з питань фінансового моніторингу).

18 травня 2010 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» в новій редакції (далі – Базовий закон).

На виконання вимог Базового закону Комісією були затверджені нові редакції Положення про здійснення фінансового моніторингу учасниками ринку цінних паперів, Порядку зупинення та поновлення проведення фінансових операцій на ринку цінних паперів суб'єктами первинного фінансового моніторингу, Порядку контролю за дотриманням професійними учасника-

ми фондового ринку вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та застосування санкцій і внесені зміни до Порядку зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку.

Комісією розглянуто 13 проектів нормативно-правових документів Кабінету Міністрів України та Державної служби фінансового моніторингу України у цій сфері.

Ефективність системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, залежить від отримання працівниками суб'єктів первинного фінансового моніторингу спеціальних знань та навичок, методичної допомоги від уповноваженого державного органу у сфері фінансового моніторингу та регулятора. Так, відповідно до встановленого Порядку організації професійної підготовки фахівців з питань фінансового моніторингу професійних учасників ринку цінних паперів протягом 2010 року пройшли навчання 1 322 працівники.

Запровадження та реалізація норм Базового закону, прийнятого в новій редакції, вимагала проведення широкої роз'яснювальної роботи серед професійних учасників ринку цінних паперів. З цією метою Комісією організовано та проведено два регіональні семінари у м. Харкові та Одесі, семінар для небанківських фінансових установ та представників державних органів за участю Державної служби фінансового моніторингу України та експертів Міжнародного валютного фонду на тему: «Контроль дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» у м. Києві.

Враховуючи зацікавленість учасників фондового ринку у роз'ясненні нових норм Базового закону, прийнятого у новій редакції, за участю саморегулювальних організацій ринку цінних паперів Комісією проведено низку навчальних семінарів та інтернет-конференція з питань особливостей здійснення фінансового моніторингу за новим законодавством.

Протягом 2010 року приділялась увага підвищенню кваліфікації і працівників Комісії, задіяних у сфері державного фінансового моніторингу. Так, 10 працівників Комісії пройшли підвищення кваліфікації у Державному навчальному закладі післядипломної освіти «Навчально-методичний центр ДСФМУ».

Для працівників територіальних органів проведена низка регіональних семінарів у м. Львові, Одесі, Харкові з обговорення питань реалізації контролю за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Працівники Комісії брали участь у міжнародних семінарах на тему: «Відмивання коштів та фінансові злочини. Транскордонна злочинність. Кіберзлочинність» у містах Дніпропетровську, Львові, Харкові на тему: «Визначення, оцінка та управління ризиками суб'єктами первинного фінансового моніторингу щодо протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму» у м. Києві.

**Державний контроль за дотриманням законодавства
у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів,
одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму**

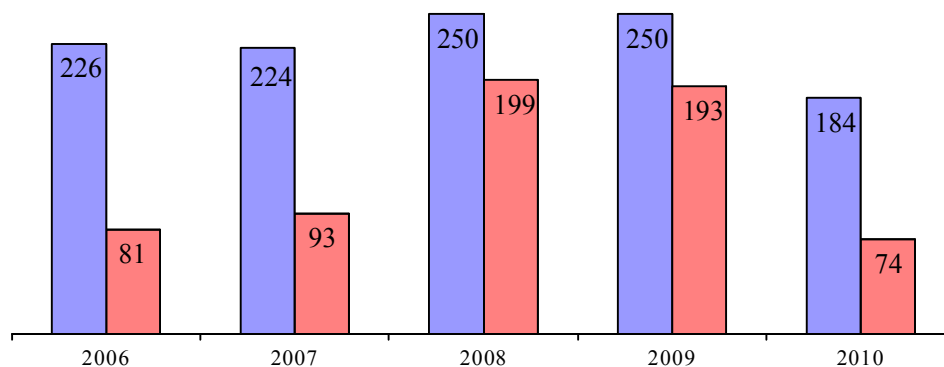
Показники діяльності системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, затверджені Міжвідомчою робочою групою з дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом, створеною при Державній службі фінансового моніторингу України, включають в себе також і результати контрольної діяльності.

Комісією запроваджено уніфікований підхід до контролю за дотриманням законодавства професійними учасниками ринку цінних паперів та єдина процедура підготовки і проведення перевірок професійних учасників ринку цінних паперів як з питань дотримання законодавства щодо цінних паперів та акціонерних товариств, так і з питань дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.

Важливим елементом організаційних засад контролю за діяльністю учасників фондового ринку – суб'єктів первинного фінансового моніторингу став підхід, заснований на оцінці ризику.

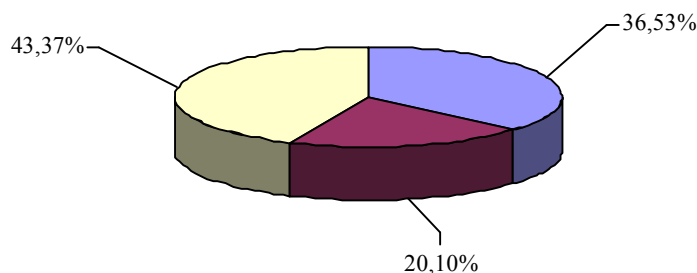
Цей підхід сприяє кращому розумінню ризиків у діяльності учасників фондового ринку та надає можливість визначити групи учасників фондового ринку, де заходи контролю мають бути посилені, у тому числі з урахуванням вимог щодо раціонального використання наявних ресурсів Комісії. Залежно від критеріїв ризику встановлена періодичність планових перевірок від 1 до 5 років.

Комісією запроваджено проведення безвізних позапланових перевірок, що зменшить навантаження на професійних учасників ринку цінних паперів та збільшить ефективність контролю за дотриманням ними законодавства з боку регулятора.

■ Кількість перевірок ■ Кількість суб'єктів, в діяльності яких виявлені порушення

Діаграма 2.5.1. Кількість планових і позапланових виїзних перевірок та кількість суб'єктів первинного фінансового моніторингу, в діяльності яких виявлено порушення у 2006 – 2010 роках

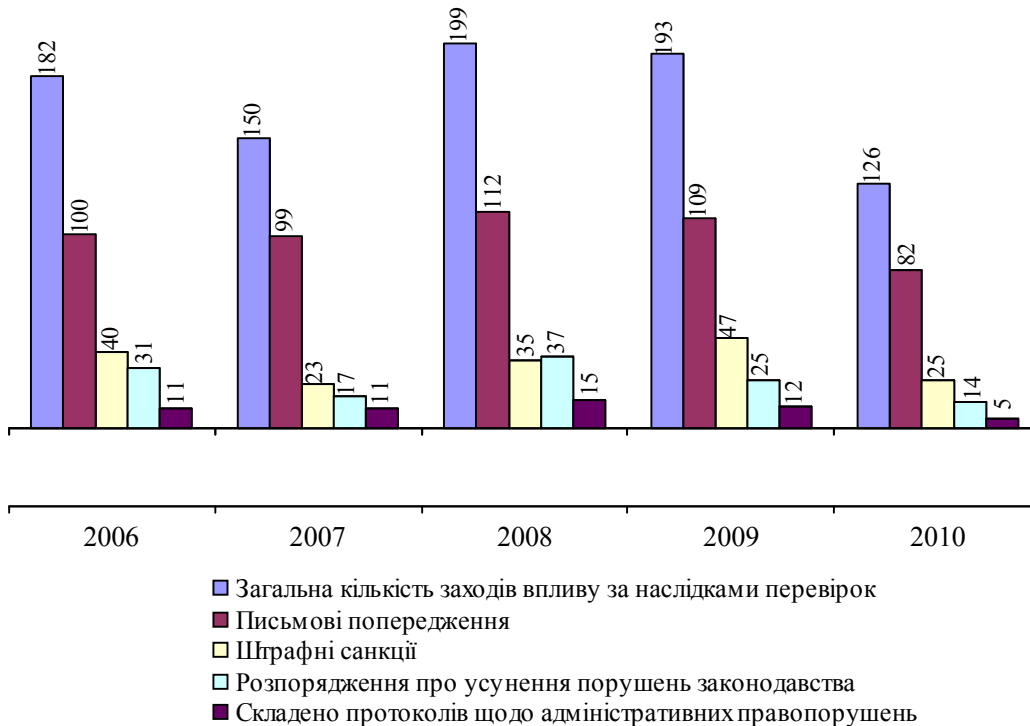

■ Реєстроутримувачі ■ КУА ■ Торговці, торговці-зберігачі

Діаграма 2.5.2. Структура виїзних перевірок у розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу у 2010 році

Основні види правопорушень за результатами перевірок:

- порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, в частині забезпечення виявлення і своєчасної реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу;

Діаграма 2.5.3. Заходи впливу на суб'єкти первинного фінансового моніторингу за виявлені порушення законодавства у 2006 – 2010 роках

- порушення строків надання Державній службі фінансового моніторингу України інформації про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу;

- порушення порядку ідентифікації особи, яка здійснює фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу;

- порушення вимог нормативно-правових актів Комісії в частині надання повідомлення Державній службі фінансового моніторингу України про призначення на посаду або звільнення з посади відповідального працівника (або особи, що тимчасово виконує його обов'язки); порушення вимог щодо змісту програм та правил здійснення фінансового моніторингу суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Крім проведення перевірок, Комісією продовжено практику перевірки інформації, яка надходить від Державної служби фінансового моніторингу України, про ознаки порушення законодавства на підставі аналізу документів, отриманих службою від суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Так, протягом 2010 року Комісією було перевірено таку інформацію про 307 учасників ринку цінних паперів.

З метою усунення причин та умов, що сприяють використанню ринку цінних паперів для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, протягом 2010 року Комісія продовжила роботу в системі відстеження та запобігання використанню цінних паперів як засобу для відмивання (легалізації) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Комісією регулярно оприлюднюється на її офіційному сайті (www.ssmc.gov.ua) перелік емітентів цінних паперів, про яких є відомості щодо відсутності за місцезнаходженням юридичної особи або про які відсутнє підтвердження відомостей про юридичну особу.

У другому кварталі 2010 року Комісією запроваджено ведення та оприлюднення на своєму офіційному сайті переліку цінних паперів з високим ризиком використання для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Зазначена інформація може використовуватись інвесторами та професійними учасниками ринку цінних паперів для оцінки ризику проведення фінансових операцій на фондовому ринку.